

มาตรฐานสินค้าเกษตร

มกษ. 6403-2558

THAI AGRICULTURAL STANDARD

TAS 6403-2015

การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มสุกร

**GOOD AGRICULTURAL PRACTICES FOR
PIG FARM**

**สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์**

ICS 65.020.30

ISBN

มาตรฐานสินค้าเกษตร

มกษ. 6403-2558

THAI AGRICULTURAL STANDARD

TAS 6403-2015

การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มสุกร

**GOOD AGRICULTURAL PRACTICES FOR
PIG FARM**

สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

50 ถนนพหลโยธิน เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900

โทรศัพท์ 0 2561 2277 โทรสาร 0 2561 3357

www.acfs.go.th

ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับประกาศและงานทั่วไป เล่ม 132 ตอนพิเศษ 179 ง

วันที่ 4 สิงหาคม พุทธศักราช 2558

**คณะกรรมการวิชาการพิจารณามาตรฐานสินค้าเกษตร
เรื่อง การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มสุกร**

1. อธิบดีกรมปศุสัตว์ หรือผู้ที่อธิบดีมอบหมาย
นายสรวิศ ธานีโต
นายสมชวน รัตนมังคลานนท์
นางธนิศา หรินทรานนท์	ประธานกรรมการ
2. ผู้แทนกรมปศุสัตว์
นางสาวคชาภรณ์ เต็มยอด
นายธนิยะ ทรงสุหมัด
นางสาวปริญญา สาครเจริญ	กรรมการ
3. ผู้แทนสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ
นางอุษา บำรุงพีช
นายชัยศิริ มหันตชัยสกุล	กรรมการ
4. ผู้แทนคณะสัตวแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์วิชัย ทันทศุภารักษ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชาติรี คติวรเวช	กรรมการ
5. ผู้แทนคณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
นายปวิวรรต พูลเพิ่ม
นายพิชัย จิรวัดนาพงศ์	กรรมการ
6. ผู้แทนสัตวแพทยสภา
นายวิวัฒน์ พงษ์วิวัฒนชัย
รองศาสตราจารย์กัมพล แก้วเกษ	กรรมการ
7. ผู้แทนสภาเกษตรกรแห่งชาติ
นายอภิศักดิ์ อังคสิทธิ์
นางเยาวมาลย์ คำเจริญ	กรรมการ
8. ผู้แทนสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย
นางบุญญิตา รุจทิम्मพร
นายศรายุทธ จุฬรัตน์
นางพัชรา จวนรุ่ง	กรรมการ
9. ผู้แทนสมาคมสัตวบาลแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
นายศุภชัย กัลยา	กรรมการ

10. ผู้แทนสมาคมผู้ผลิตและแปรรูปสุกรเพื่อการส่งออก
นายสว่าง ช่อมงคลอุดม กรรมการ
11. ผู้แทนสมาคมผู้ผลิตอาหารสัตว์ไทย กรรมการ
นายวิชัย เต็มผลบุญ
นายอภิสิทธิ์ กิจถาวรรัตน์
นายวรฐ บุณศิริ
12. ผู้แทนสมาคมผู้เลี้ยงสุกรแห่งชาติ กรรมการ
นายเกียรติภูมิ พฤษะวัน
13. ผู้แทนสมาคมสัตวแพทย์ควบคุมฟาร์มสุกรไทย กรรมการ
นายเกษม ตระกูลเลิศวิไล
14. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุเจตน์ ชื่นชม กรรมการ
ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการผลิต
15. ผู้แทนสำนักกำหนดมาตรฐาน กรรมการและเลขานุการ
สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ
นางสาวศศราญมณี กระจ่างวงศ์
นางสาวขวัญหทัย ทองปลาต

ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้ประกาศมาตรฐานสินค้าเกษตร เรื่อง การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มสุกร (มกษ. 6403-2552) เมื่อวันที่ 30 กันยายน 2552 และประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 28 ธันวาคม 2552 นั้น เพื่อให้มาตรฐานมีเนื้อหาสอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป คณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตรจึงมีมติให้ปรับปรุงแก้ไขฉบับเดิมและกำหนดมาตรฐานใหม่ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาฟาร์มสุกรของไทยให้เป็นที่ยอมรับยิ่งขึ้นในระดับประเทศและระดับระหว่างประเทศ

มาตรฐานสินค้าเกษตรนี้ กำหนดขึ้นโดยใช้เอกสารต่อไปนี้เป็นแนวทาง

มกษ. 6403-2552. มาตรฐานสินค้าเกษตร เรื่อง การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มสุกร. สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ, กรุงเทพฯ. 28 หน้า.

สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ. 2556. รายงานโครงการศึกษาข้อมูลเพื่อจัดทำแนวปฏิบัติตามมาตรฐานฟาร์มเลี้ยงสุกร

ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
เรื่อง กำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร :
การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มสุกร
ตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑

โดยเป็นการสมควรปรับปรุงแก้ไขการกำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร เรื่อง การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มสุกร ตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑ ให้เหมาะสมกับสภาวการณ์ปัจจุบัน

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕ มาตรา ๑๕ และมาตรา ๑๖ แห่งพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑ ประกอบมติคณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตร ในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๕๘ เมื่อวันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๕๘ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์จึงได้ออกประกาศไว้ ดังต่อไปนี้

๑. ให้ยกเลิกประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง กำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร : การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มสุกร ตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๒

๒. กำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร : การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มสุกร มาตรฐานเลขที่ มกษ. 6403-2558 ไว้เป็นมาตรฐานทั่วไป ดังมีรายละเอียดแนบท้ายประกาศนี้

ทั้งนี้ ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๑๖ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๘

(นายปิติพงศ์ พึ่งบุญ ณ อยุธยา)
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

มาตรฐานสินค้าเกษตร

การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มสุกร

1 ขอบข่าย

มาตรฐานสินค้าเกษตรนี้ ครอบคลุมข้อกำหนดการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มเลี้ยงสุกร ได้แก่ สุกรพ่อพันธุ์แม่พันธุ์ ลูกสุกรสุกรขุน หรือสุกรรุ่นพันธุ์ เพื่อให้ได้สุกรที่มีสุขภาพดีและเหมาะสมในการนำไปใช้เลี้ยง หรือเป็นอาหารที่ปลอดภัยสำหรับบริโภค

2 นิยาม

ความหมายของคำที่ใช้ในมาตรฐานสินค้าเกษตรนี้ มีดังต่อไปนี้

- 2.1 สุกร (pig or swine) หมายถึง สัตว์ในวงศ์ Suidae ที่มีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Sus domesticus*
- 2.2 ฟาร์มสุกร (pig farm) หมายถึง สถานที่ประกอบการที่เลี้ยงสุกร ซึ่งครอบคลุมถึง โรงเรือน สถานที่เก็บและเตรียมอาหารสัตว์ พื้นที่ทำลายซาก พื้นที่บำบัดน้ำเสียและสิ่งปฏิกูล รวมถึงสิ่งก่อสร้างที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น
- 2.3 โรงเรือน (pig house) หมายถึง อาคารหรือสิ่งปลูกสร้างที่มีหลังคา โดยภายในอาจแบ่งกันเป็นคอกสำหรับใช้เลี้ยงสุกร
- 2.4 โรงเรือนเปิด (conventional house/opened house) หมายถึง โรงเรือนที่มีสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติ โดยจะแปรผันไปตามสภาพแวดล้อมภายนอกโรงเรือน
- 2.5 โรงเรือนปิด (enclosed house/environmentally controlled house) หมายถึง โรงเรือนที่สามารถควบคุมสภาพแวดล้อม ได้แก่ อุณหภูมิ ความชื้น การระบายอากาศ และแสงสว่าง ให้เหมาะสมต่อการเลี้ยงสุกร
- 2.6 สัตว์พาหะ (vector) หมายถึง สัตว์และแมลงที่สามารถนำเชื้อโรคเข้ามาสู่สุกรในฟาร์มได้

3 ข้อกำหนด

ข้อกำหนดการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มสุกร ให้เป็นไปตามตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 รายการข้อกำหนดการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มสุกร

รายการ	ข้อกำหนด
1. องค์ประกอบฟาร์ม	
(1) สถานที่ตั้ง	<p>1.1 ต้องได้รับการยินยอมจากราชการส่วนท้องถิ่น</p> <p>1.2 ตั้งอยู่ในพื้นที่เหมาะสมกับการเลี้ยงสุกร และมีแหล่งน้ำสะอาดเพียงพอต่อการเลี้ยงสุกร</p> <p>1.3 อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่เสี่ยงต่อการปนเปื้อนจากอันตรายทางกายภาพ เคมี และชีวภาพ</p>
(2) ผังและลักษณะฟาร์ม	<p>1.4 มีพื้นที่ขนาดเพียงพอเหมาะสมในการเลี้ยงสุกร ไม่ก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมและสุขภาพสุกร มีรั้วหรือแนวกันธรรมชาติที่สามารถควบคุมการเข้าออกของคนและสัตว์ต่างๆ จากภายนอกได้</p> <p>1.5 แยกพื้นที่ปฏิบัติงานเป็นสัดส่วน เช่น พื้นที่เลี้ยงสัตว์ ที่เก็บอาหารสัตว์ พื้นที่สำหรับสุกรป่วย พื้นที่ทำลายซาก และพื้นที่จำหน่ายสุกร</p>
(3) โรงเรือน	<p>1.6 มีโครงสร้างแข็งแรง ถูกสุขลักษณะ มีการระบายอากาศที่ดี ง่ายต่อการบำรุงรักษาและทำความสะอาด</p> <p>1.7 มีพื้นที่เพียงพอในการเลี้ยงสุกร และมีสภาพแวดล้อมภายในโรงเรือนที่เหมาะสมกับสายพันธุ์ ขนาด และอายุของสุกร</p> <p>1.8 กรณีโรงเรือนปิด มีมาตรการดำเนินการในกรณีไฟฟ้าดับหรือขัดข้องหรืออุปกรณ์อัตโนมัติไม่ทำงาน</p>
2. อาหารสำหรับสุกร	<p>2.1 มีคุณภาพและมาตรฐานตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์ มีการตรวจสอบคุณภาพอาหารสัตว์ทางกายภาพเบื้องต้น และห้ามใช้สารต้องห้ามตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์</p>

รายการ	ข้อกำหนด
	<p>2.2 การผสมยาลงในอาหารสัตว์ให้อยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของสัตวแพทย์ ผู้ควบคุมฟาร์มสุกร มีสถานที่เก็บอาหารสัตว์ผสมยาแยกออกจากการเก็บอาหารทั่วไป และมีป้ายบ่งชี้</p> <p>2.3 เก็บรักษาอาหารสัตว์และวัตถุดิบอาหารสัตว์ในสภาพที่สามารถป้องกันการปนเปื้อนและการเสื่อมสภาพ</p> <p>2.4 จัดภาชนะและอุปกรณ์ให้อาหารเหมาะสมกับอายุ จำนวน และขนาดของสุกร และจัดวางในตำแหน่งที่สุกรทุกตัวเข้ากินอาหารได้</p>
3. น้ำสำหรับสุกร	<p>3.1 แหล่งน้ำที่ใช้ในฟาร์มต้องอยู่ในบริเวณที่ป้องกันการปนเปื้อนจากสิ่งที่เป็นอันตราย น้ำที่ใช้ในฟาร์มต้องสะอาด ปลอดภัย และมีปริมาณเพียงพอนำมาใช้ในฟาร์มได้ตลอดเวลา</p> <p>3.2 มีน้ำให้สุกรกินได้อย่างทั่วถึง</p>
4. การจัดการฟาร์ม (1) คู่มือการจัดการฟาร์ม	4.1 มีคู่มือการจัดการฟาร์มที่แสดงรายละเอียดการปฏิบัติงานที่สำคัญภายในฟาร์ม เช่น การจัดการฟาร์ม ระบบการเลี้ยง อาหารและน้ำสำหรับสุกร สุขภาพสัตว์ การจัดการด้านสวัสดิภาพสัตว์ สิ่งแวดล้อม และระบบการบันทึกข้อมูล
(2) บุคลากร	<p>4.2 มีจำนวนบุคลากรเหมาะสมกับจำนวนสุกรที่เลี้ยง จัดแบ่งหน้าที่และความรับผิดชอบอย่างชัดเจน</p> <p>4.3 บุคลากรที่ดูแลสุกรต้องมีความรู้ และได้รับการฝึกอบรมในการเลี้ยงสุกรหรือปฏิบัติงานในฟาร์มได้</p> <p>4.4 มีสัตวแพทย์ที่มีใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบการวิชาชีพการสัตวแพทย์ชั้นหนึ่ง และใบรับรองเป็นสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์มสุกร</p> <p>4.5 ผู้ปฏิบัติงานในฟาร์มมีสุขลักษณะส่วนบุคคลที่ดี เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการปนเปื้อน</p>
(3) การทำความสะอาดและบำรุงรักษา	4.6 โรงเรือนและอุปกรณ์ สะอาด ถูกสุขลักษณะ บำรุงรักษาให้อยู่ในสภาพดี มีความปลอดภัยต่อสุกรและผู้ปฏิบัติงาน

รายการ	ข้อกำหนด
	4.7 นำมูลสัตว์ออก และทำความสะอาด ไม่ให้หมักหมมภายในและบริเวณรอบๆ โรงเรือน
	4.8 ภายหลังจากย้ายสุกรออก ให้ทำความสะอาด ฆ่าเชื้อคอกและอุปกรณ์ และปิดพักก่อนนำสุกรใหม่เข้าเลี้ยงตามเวลาที่กรมปศุสัตว์กำหนด
<p>5. สุขภาพสัตว์</p> <p>(1) การป้องกันและควบคุมโรค</p>	<p>5.1 อยู่ภายใต้การดูแลของสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์มสุกร หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์มสุกร</p> <p>5.2 มีการป้องกันและควบคุมโรคที่มากับยานพาหนะ อุปกรณ์ และบุคคล ก่อนเข้าออกฟาร์ม รวมถึงมีการจัดบันทึกการผ่านเข้าออกจากฟาร์มที่สามารถตรวจสอบได้</p> <p>5.3 มีโปรแกรมการสร้างภูมิคุ้มกันโรค รวมถึงการกำจัดพยาธิภายในและภายนอก ภายใต้อาการดูแลของสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์มสุกร</p> <p>5.4 มีมาตรการป้องกันสัตว์พาหะ</p> <p>5.5 มีวิธีการจัดการทางสุขลักษณะที่ดีภายในโรงเรือน เพื่อไม่ให้เป็นแหล่งสะสมเชื้อโรค</p> <p>5.6 กรณีที่เกิดโรคระบาดหรือสงสัยว่าเกิดโรคระบาดต้องปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยโรคระบาดสัตว์และคำแนะนำของกรมปศุสัตว์</p>
<p>(2) การบำบัดโรคสัตว์</p>	<p>5.7 อยู่ภายใต้การดูแลของสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์มสุกร โดยปฏิบัติตามพระราชบัญญัติวิชาชีพการสัตวแพทย์ และตามมาตรฐานสินค้าเกษตร มกษ. 9032 เรื่อง ข้อปฏิบัติการควบคุมการใช้ยาสัตว์</p> <p>5.8 การใช้เข็มฉีดยาสุกร มีวิธีปฏิบัติงานเพื่อป้องกันไม่ให้เข็มฉีดยาค้างในตัวสัตว์ และมีมาตรการแก้ไขในกรณีที่เกิดปัญหา</p>
<p>6. สวัสดิภาพสัตว์</p>	<p>6.1 เลี้ยงหรือดูแลให้สุกรมีความเป็นอยู่ในสภาวะที่เหมาะสม มีสุขอนามัยที่ดี มีที่อยู่ อาหาร และน้ำอย่างเพียงพอ กรณีที่สุกรป่วย บาดเจ็บ หรือพิการ ให้ปฏิบัติอย่างเหมาะสม เพื่อไม่ให้เกิดความทุกข์ทรมาน</p>

รายการ	ข้อกำหนด
7. สิ่งแวดล้อม	7.1 ควรจัดเก็บขยะมูลฝอยในภาชนะที่มีฝาปิดมิดชิด และนำไปกำจัดอย่างเหมาะสม และถูกสุขลักษณะ
	7.2 มีวิธีการจัดการขยะติดเชื้อและขยะอันตราย
	7.3 การกำจัดและทำลายซากสุกรให้อยู่ในดุลยพินิจของสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์มสุกรด้วยวิธีที่เหมาะสม
	7.4 มีระบบบำบัดน้ำเสียเพื่อปรับปรุงคุณภาพของน้ำทิ้ง โดยมาตรฐานน้ำทิ้งจากฟาร์มสุกรต้องเป็นไปตามประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง
	7.5 มีการจัดการมูลสุกร ไม่ให้เกิดกลิ่นรบกวน
8. การบันทึกข้อมูล	8.1 ให้บันทึกข้อมูลผลการปฏิบัติงานในขั้นตอนที่สำคัญในการจัดการฟาร์มที่มีผลกระทบต่อสุขภาพและการควบคุมโรค เช่น การบริหารฟาร์ม การจัดการด้านการผลิต การควบคุม ป้องกัน และบำบัดโรค รวมถึงบันทึกการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม
	8.2 เก็บรักษาบันทึกไว้ให้ตรวจสอบอย่างน้อย 3 ปี